

De karakteristiek van het plangebied wordt bepaald door de volgende ruimtelijke en functionele kenmerken:

Terpenlandschap

Het plangebied kan worden gekarakteriseerd als een “terpenlandschap”. Deze terpen zijn door menselijke activiteiten opgeworpen hoogten en zijn met name van belang vanwege de bijzondere ontstaansgeschiedenis en de landschappelijke kenmerken. Bovendien zijn het veelal oude bewoningsplaatsen die zich onderscheiden, ook al zijn sommige afgegraven, door duidelijke sporen van een langdurige menselijke bewoning. Kenmerkend voor de omgeving van het beschermde dorpsgezicht van het terpdorp Lutkewierum is de ligging in het open agrarisch gebied van de zogenaamde moederpolder van Oosterend, dit is een van de oudste polders van Friesland.

Verkaveling

Binnen het terpenlandschap komen verschillende verkavelingstypen voor. Kenmerkend voor het verkavelingspatroon van het grootste deel van het plangebied is de uniformiteit (open-weidegebieden) en de kleinschaligheid als gevolg van de vele geulen en prielen die hier voorkomen. Deze waterlopen vormen veelal de kavelgrens waardoor een mo-zaïkverkaveling is ontstaan. Een uitzondering hierop wordt gevormd door de meer rationele onregelmatige blokverkaveling in het gebied van de voormalige Middelzee.

Bebouwingspatroon

Het bebouwingspatroon in het plangebied is vrij onregelmatig. Naast de verschillende terpdorpen met geconcentreerde bebouwing is er ook relatief veel verspreid liggende bebouwing. Hierbij is van grote invloed op het landschap, de boerderijen die vrijwel allemaal op een terp gelegen zijn. De boerderijen zijn te onderscheiden naar het ‘stelp-type’ en het ‘kop-hals-romp-type’. De bebouwingsstructuur komt verder tot uitdrukking in de overwegend kleinschalige bebouwing waarbij de oppervlakte van een (aangebouwd) bijgebouw in het algemeen geringer is dan die van het hoofdgebouw. De hoofdgebouwen zijn veelal loodrecht op de weg gesitueerd. De bebouwing is meestal voorzien van een kap. De gesloten dorpsbebouwing van de verspreid liggende kernen is in het landschap over het algemeen van ver zichtbaar.

Ontsluiting

De ontsluitingswijze is eveneens bepalend voor het karakter van het plangebied. Vanouds wordt het gebied ontsloten over de dijken, die tevens belangrijke landschapselementen vormen. Later zijn ook insteekwegen vanaf de dijken aangelegd. Belangrijker dan de ontsluiting over de dijken, was van oudsher de ontsluiting van de dorpen en boerderijen over het water door middel van een stelsel van waterlopen en opvaarten. Het systeem van vaarten, opvaarten, dijken en het ingewikkelde patroon van oude voet- en kerkpaden zijn karakteristiek voor de ontsluiting. Deze patronen en elementen die nog vanuit de ontstaansgeschiedenis bewaard zijn gebleven maken dat het gebied niet alleen landschappelijk maar ook in cultuurhistorisch opzicht van betekenis is.

Beplanting

In het open weidelandschap vormen erfbeplanting, beplanting bij de dorpen en de, langs enkele wegen voorkomende, laanbeplanting de enige opgaande elementen van betekenis. Deze incidentele beplanting accentueert het open landschap.

Agrarische activiteiten

De agrarische bedrijven binnen het plangebied zijn in hoofdzaak melkveehouderijen. Overige agrarische bedrijven (schapenhouderij, intensieve veehouderij) komen slechts zeer incidenteel voor.

Natuurwaarden

Uitgesproken natuurwaarden zijn te vinden binnen de gebieden Skrok en Skrins. Deze gebieden zijn van belang vanwege de vegetatie (aanwezigheid van zoutminnende planten) en vanwege de grote vogelpopulatie, waarbij de weidevogels de belangrijkste plaats innemen. Daarnaast is de, in het kader van natuurontwikkeling voorgestane, verbindingzone tussen Skrok en Skrins belangrijk. Overigens is het gehele plangebied van belang voor weidevogels. Daarnaast zijn de dijken, sloten, vaarten en boezemvaarten in botanisch opzicht van belang.